

IZVRSNE I UZORNE KOMPARATIVNE INTERPRETACIJE I STUDIJE

(Ana Pintarić, *Komparativne interpretacije i studije*, Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Osijek, 2020.)

U Osijeku je krajem 2020. objelodanjena knjiga *Komparativne interpretacije i studije* autorice Ane Pintarić, redovite profesorice u trajnom zvanju u miru. Ovo respektabilno djelo koje obasiže 432 stranice zaokružuje znanstveni rad cijenjene profesorice Ane Pintarić i dugogodišnje dekanice Filozofskoga fakulteta u Osijeku. Stručna i znanstvena javnost, ali i svi oni *koji vole književnost*, rado će posegnuti za ovom knjigom bogatom komparativnim interpretacijama i studijama – vrijednim priložima teoriji, povijesti i kritici književnosti. Opus jedne znanstvenice i istraživačice književnosti okupljen na jednom mjestu, u ovoj knjizi, zasigurno čini kapitalan doprinos književnom, slikarskom i biblijskom korpusu.

U knjizi *Komparativne interpretacije i studije* obuhvaćen je izbor od 22 članka koje je autorica predstavila na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima i/ili objavila u zbornicima i znanstvenim časopisima. Navedeni su članci za ovu knjigu dopunjeni novim spoznajama ili su promijenjeni. Najveći broj članaka odnosi se poglavito na hrvatsku, svjetsku i narodnu književnost, a prema žanrovskoj klasifikaciji i književnoj vrsti riječ je o legendama, bajkama, basnama, pripovijetkama, romanima, kritikama, osvrtima i autobiografskoj prozi. Najveći dio izabranih radova predstavlja komparativne interpretacije, dva su rada svečarska (u čast sedamdeset godina prof. dr. sc. Stjepana Hranjeca i prof. dr. sc. Vlade Pandžića), dva su rada prigodnice u spomen na književnike Nadu Iveljić i Antu Gardaša, a tri su rada studije o odnosu kritike prema književnome stvaralaštvu Jagode Truhelke, Nade Iveljić i Antuna Branka Šimića. U izboru članaka profesorice Pintarić nalaze se i oni posvećeni prof. dr. sc. Stjepku Težaku i s. Mariangeli Jelki Žigrić, redovnici Milosrd-

nih sestara Svetoga Križa. U *Komparativnim interpretacijama i studijama* zastupljeni su mnogobrojni hrvatski književnici, od kojih izdvajamo Vladimira Nazora, Ivana Mažuranića, Ivanu Brlić-Mažuranić, Jagodu Truhelku, Josipa Cvrtilu, Antu Gardaša, a od pripadnika svjetske književnosti Charlesa Perraulta, Jakoba Grimma i Wilhelma Grimma, Boženu Nemcovu i Oscara Wildea.

Nakon uvodnoga dijela knjige prvi je članak ***Legende o Velebitu i vili Velebiti u književnosti i slikarstvu*** u kojemu autorica progovara o različitim legendama u podnaslovima *Velebit*, *Legende o petorici braće i dvjema sestrama*, *Milka Tica: Sunčeva djeca*, *legende o Hrvatima*, 1994.; *Milutin Mayer: Dolazak Hrvata*, 1995.; *Vila Velebita – nijedna joj krasotica nije ravna*; *Tihomir Horvat: Vila Velebita*, 1995. i *Snježana Grković-Janović: Velebitske vilin-staze*, 2002. U drugom članku, naslovljenom ***Mali kućni duhovi Domaći i njihovi potomci***, autorica se usmjeruje na bajku i motiv Domaćih koji se pojavljuje u različitim autora – od Ivane Brlić-Mažuranić do Sabine Koželj Horvat. Ovaj članak sadrži četiri podnaslova: *Peć poput ljudi daruje onoliko topline koliko ima u sebi*; *Ivanini Domaći i Malik Tintilinić*; *Potomci Domaćih i Malika Tintilinića te Jagodina vatrometna družbica*. U članku ***Jesu li Mačak u čizmama i Palčić i njima slični likovi junaci ili varalice*** autorica razmatra likove koji pripadaju kategoriji poniženih i odbačenih, ali pametnih i spretnih slugu bogatih i nesposobnih gospodara, a kojima su se bavili Marin Držić, Charles Perrault, Wilhelm Grimm i Jacob Grimm te Hans Christian Andersen, književni stvaraoci renesanse, klasicizma i romantizma. U okviru ovoga članka izdvajaju se podnaslovi *Charles Perrault: Kum Mačak ili Priča o Mačku u čizmama*; *Charles Perrault: Palčić*; *Braća Grimm: Palčić* i *Hans Christian Andersen: Carevo novo ruho*. ***Bajke o Ivici i Marici*** sljedeći je članak u kojemu se tematizira bajka kao književna vrsta, zatim usmene i umjetničke bajke, pri čemu se poglavito izdvaja termin klasične bajke. Motivi bajke, ali i ostala obilježja ove književne vrste, razlažu se u potpoglavljima ovoga članka: *Hrvatska usmena priča: Udovčevi sirotani*; *Charles Perrault: Palčić*; *Braća Grimm: Ivica i Marica*; *Josip Cvrtila: Ivica i Marica – Književno iskupljenje maćehina lika*. Naslov sljedećega članka ***Djevojčica sa šibicama u bajkama Hansa Christiana Andersena i Rudol-***

fa Franjine Magjera ističe temeljnu znanstvenu i književnu preokupaciju autorice Ane Pintarić, a to je motiv djevojčice sa šibicama koji razmatra u dvjema pričama dvojice autora, Hansa Christiana Andersena i Rudolfa Franjine Magjera. Tri su podnaslova u tome članku: *Rudolfo Franjin Magjer; Djevojčica i dječak sa šibicama i Krajolik*. U članku **8 starih osječkih bajki** autorica govori o *Početcima hrvatske bajke*, zatim o *3 Magjerove bajke*, *4 Makaleove bajke* i *1 bajci Jagode Truhelke*. U posljednjem potpoglavlju ovoga članka, naslovljenom *Priča, pripovjedač, slušatelj*, autorica govori o navedenim trima aspektima pripovijedanja. U sljedećem članku naslovljenom **Bajkoviti svijet Božene Nemcove** autorica razmatra bajke Božene Nemcove objelodanjene u zbirci *Narodne bajke i predaje* i to u trima podnaslovima: *Češki romantizam i realizam; Božena Nemcova: Narodne bajke i predaje, 1846. i Jezične i stilske osobine*. U članku **Basne o cvrčku i mravu – od klasične do nove basne** autorica se bavi basnom, pri čemu usredotočeno analizira motiv cvrčka i mrava od Ezopa i La Fontainea do Jagode Truhelke, Nade Iveljić i Josipa Cvenića. Podnaslovi su toga članka: *Cvrčak i mrav; Lijenčina i mrav (Izr 6,6); Ezop: Cvrčak i mrav – ili kako su mravi ponizili umjetnika; Jean de La Fontaine: Cvrčak i mrav – ili ništa se nije promijenilo; Jagoda Truhelka: Cvrčak, božji tucak – ili preko drvlja i kamenja do svjetlom obasjane pozornice; Jagoda Truhelka: Cvrčak, božji tucak; Nada Iveljić: Nova basna – ili od njegove pjesme sve je ljepše, zelenije, zlatnije...* i *Josip Cveniće: Cvrčak i mravi – ili cvrčak je obranio profesiju, ali...* Članak **Basne o ironičnoj kornjači i raku, mudrome vuku i lukavom mađarcu** autorica započinje definiranjem basne iz perspektive različitih autora: Milivoja Solara, Matije Antuna Reljkovića, Ivana Kasumovića, Milana Crnkovića i Dubravke Težak. Posebno razmatra likove, u istoimenu poglavlju, a potom u zasebnim dijelovima ovoga članka navodi: *Basne o kornjači i zecu; Basne o lisici i raku te Basne o vuku i mađarcu*. Biblijskim se motivima i prisposodobama u komparativnome pristupu autorica bavi u članku **Biblijska slika pastira/svećenika u slikarstvu i književnosti**, pri čemu odmah na početku navodi nadahnuća za ovaj rad te imenuje četiri značajna umjetnička djela svjetske kulturne baštine povezana s motivom svećenika/pastira. Te navode razlaže u podnaslovima *Tko je svećenik? Biblijski motiv pastira i stada;*

Kristov dolazak na rijeku Jordan u Bibliji i Ivanovoj slici; Slika pastira u Mažuranićevoju epu i Slika pastira u Njegoševu epsko-dramskome spjevu. Motiv molitve, kao jedan od temeljnih biblijskih i vjerskih motiva, autorica opisuje u članku **Molitva u „Zlatnim dancima” Jagode Truhelke**. Usredotočeni početak članka o Truhelkinim *Zlatnim dancima* i Gospodnjoj molitvi, odnosno Očenašu, nastavlja se razmatranjem te molitve u podnaslovu *Što je molitva?* zatim *Isus Krist – uzor molitve* te *Molitva u osami*, nakon čega se ponovno vraća *Molitvi u „Zlatnim dancima”*. Članak završava podnaslovom *Molitva Blaženoj Djevici Mariji*. Biblijska se tematika nastavlja i u članku **Pripovijetka „Uskršnja zvona” Jagode Truhelke i prispodoba „Izgubljeni i nađeni sin” (Lk, 15,11-32)**. Komparacija se navedene pripovijetke i prispodobe ostvaruje trima temeljnim odrednicama koje ujedno čine i potpoglavlja ovoga članka: *Grijež, Spoznaja i kajanje* te *Oproštenje*. Likom Bogorodice autorica se bavi u svom sljedećem članku naslovljenom **Lik Bogorodice u književnosti Jagode Truhelke**. Najprije se predstavlja Majka Marija – vjernički uzor, ali i uzor žene i majke, a potom se opisuje *Lik Bogorodice u umjetnosti* te *Lik Bogorodice u Zlatnim dancima*. Motiv se Bogorodice razmatra i u sljedećih pet poglavlja ovoga članka: *Bogorodičine trešnje, Vrtar kod Zlatne Zvezde, Zvonarče i njegova majka, Kristinina udaja i Majka puna milosti*. Članci koji slijede bave se odnosom kritike prema književnome radu Jagode Truhelke – **Kritika o književnosti Jagode Truhelke** – i prema književnosti Nade Iveljić – **Kritika o književnosti Nade Iveljić** – te predstavljaju obuhvatan kronološki niz i bogat repertoar autora koji su pisali o navedenim književnicama i njihovome stvaralaštvu. U sljedećim dvama svečarskim člancima autorica se posvećuje velikim znanstvenim i književnim hrvatskim imenima: Vladi Pandžiću i Stjepanu Hranjecu. U članku **Neka se vidi Preobraženo lice njegovo – Vlado Pandžić o hrvatskom književniku Antunu Branku Šimiću** profesorica Ana Pintarić vrlo opsežno i potkrijepljeno rekonstruira ulogu prof. dr. sc. Vlade Pandžića u borbi za istinu o književnom djelo(vanju), životopisu i književnoj ostavštini Antuna Branka Šimića. U članku **Kritičar i teoretičar dječje književnosti Stjepan Hranjec** autorica ponajprije ističe četiri književnokritička razdoblja prema kronološkome kriteriju, a jedno od njih je i *Doba Stjepana Hranjeca i Dubravke*

Težak. Upravo se u središnjem dijelu ovoga članka profesorica Pintarić bavi udjelom Stjepana Hranjeca u kritici hrvatske dječje književnosti. O književnom stvaralaštvu uglednoga profesora, jezikoslovca i utemeljitelja metodike nastave hrvatskoga jezika, Stjepka Težaka, autorica iscrpno piše u članku ***Jesu li to za djetinjstvom plakali samo zrikavci – „Zla-tookin osmijeh” Stjepka Težaka.*** Književne predloške uvjetovane bajkovitim, mitološkim i biblijskim motivima iz hrvatske i svjetske književnosti – pripovijetke, priče, bajke i legende – autorica je u članku ***Etički i estetski motivi šume u dječjoj književnosti – os svijeta*** interpretacije podijelila u nekoliko tematskih cjelina: *Bog je hodao kroz šumu, Kušnja, obraćenje, mudrost, utočište, Šumski pejzaž i lik, Šumski čuvati, Šumske instalacije.* O etici i esteticu piše i u članku ***Etika i estetika u bajkama „Damjanovo jezero” Ante Gardaša,*** a tomu je velikanu hrvatske dječje književnosti posvetila još dva članka: ***Gardaševi književni prostori,*** u kojemu razmatra različite književne prostore (primorske krajolike, svemirski prostor, Osijek, slavonsko-baranjske krajolike, europske gradove), te ***U ruci će imati kiticu cvijeća i vedar osmijeh na licu – spomen na književnika Antu Gardaša,*** koji je autoričin poetični pogled na Gardaševe svjetove, likove, naslove, prostore...

Završni dio *Komparativnih interpretacija i studija* opsežan je bibliografski i biografski zapis pomno klasificiran i kronološki razvrstan.

U prvom dijelu, radnoj biografiji profesorice Ane Pintarić, ističe se njezin put od Osnovne škole Višnjevac do Filozofskoga fakulteta Osijek, zatim njezin doprinos u Domovinskom ratu, postignuća u izborima u znanstveno-nastavnim zvanjima, njezin znanstveni, stručni i nastavni rad. Profesorica Ana Pintarić posebno se istaknula kao utemeljiteljica i suutemeljiteljica znanstvenih skupova, voditeljica znanstvenih skupova, obnoviteljica znanstvenih časopisa. Njezina je značajna uloga razvidna ne samo u članstvu uredništva časopisa nego i na mjestu glavne urednice zbornika radova s domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova i savjetovanja. Vrijedan doprinos profesorice Pintarić ogleda se i u njezinu mentorstvu magistrandima i doktorandima te studentima za izradu završnih i diplomskih radova. Zapažene su i njezine projektne aktivnosti, što znači da je bila glavnom istraživačicom te suradnicom na

nekoliko istraživačkih projekata. Tijekom svoje fakultetske karijere profesorica je Pintarić obnašala dvije iznimno važne dužnosti, a to su prodekanica za nastavu u dvama mandatima i dekanica Filozofskoga fakulteta u čak pet mandata. Društveno djelovanje profesorice Ane Pintarić obilježila su članstva u Matici hrvatskoj – Ogranak Osijek, Hrvatskome filološkom društvu, Pasijskoj baštini te u Predsjedništvu Matice hrvatske – Ogranak Osijek. Nositeljicom je odličja Red Danice Hrvatske s likom Ruđera Boškovića te dobitnicom zahvalnica, priznanja i povelje.

U drugom dijelu završnoga biografskog dijela *Komparativnih interpretacija i studija* naslovljenom **Životopis (s) knjigom** profesorica Ana Pintarić posve netipično priča svoj životopis u kojemu emotivno, toplo, ljudski i iskreno ispisuje svoju životnu priču od Tvorničke ulice do Trga slobode. Ti su redovi ispunjeni sinestetičkim slikama punima boja, zvukova, mirisa. Sugestivno, uvjerljivo i vjerodostojno, baš kao što je i sama profesorica Ana Pintarić.

Vesna Bjedov